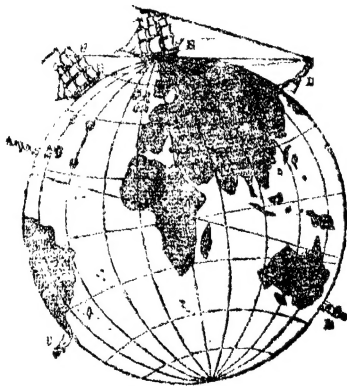

૧૫૧૪

જગતની ભૂગોળ.

એશિયા તથા હિંદુસ્થાનનું સવિસ્તર વર્ણન.

સુરતભવે:

આર્થિક મિશન છાપખાનામાં છપાઈ.

BY W. RAYMOND.

૧૮૮૧.

કિંમત રા. આના.

OUTLINE GEOGRAPHY OF THE WORLD.

૧ ભૂગોળવિદ્યા-જેથી પૃથ્વીની સપાટી વિશે માન મળેછે, તેને ભૂગોળવિદ્યા કહેછે.

૨ પૃથ્વી-પૃથ્વી ગોળાકાર છે; પણ તેની ખરી આકૃતિ ઉત્તર દક્ષિણ સ્થેજ ચપટી ગોળ છે.

૩ ખંડ-જમીનના જે મોટા ભાગમાં ધણા દેશો આવેલા હોય તેને ખંડ કહેછે.

૪ દ્વીપ-જે જમીનના ભાગની ચારે બાજુએ પાણી હોય તેને એટલે દ્વીપ કહેછે; જેમકે આયર્લેન્ડ, ન્યુગીની.

૫ દ્વીપકલ્પ-જે જમીનના ભાગની ત્રણે બાજુએ પાણી હોય તેને દ્વીપકલ્પ કહેછે; જેમકે હિંદુસ્તાન, ઈટલી.

૬ સંયોગીભૂમી-જે જમીનનો સાંકડો ભાગ જમીનના બે મોટા ભાગને જોડેછે તેને સંયોગીભૂમી કહેછે; જેવી કે સુમ્મિઝની અને પનામાની.

૭ ભૂશીર-જમીનની જે અણી લાંબી થઈને સમુદ્રમાં ગમ્મલી હોય તેને ભૂશીર કહેછે; જેવા કે ગુડહોપ અને લાન્ડસમ્પેન્ડ.

૮ પર્વત-જમીનના વિશેષ કંચા ભાગને પર્વત કહેછે; જેવા કે હિમાલય, આદ્ય.

૯ મહાસાગર-પાણીના વિશેષ મ્હોટા ભાગને મહાસાગર કહેછે; જેવા કે હિંદી, આટલાંટિક.

૧૦ સામુદ્ર-મહાસાગર કરતાં પાણીના નાના ભાગને સમુદ્ર કહેછે; જેવા કે રાતો, કાળો.

૧૧ અખ્યાત-જમીન ઉપર પાણીના લાંબા ગયલા ફાંટાને અખ્યાત કહેછે; જેવા કે ધરાની.

૧૨ ઉપસાગર-પહોળા મ્હોડાના અખ્યાતને ઉપસાગર કહેછે, જેવા કે બિસ્કેનો ઉપસાગર.

૧૩ સામુદ્રધુનિ-પાણીના બે મોટા ભાગને સાંધનારા પાણીના નાના ભાગને સામુદ્રધુનિ કહેછે; જેવીકે જીપ્રાલ્ટરની સામુદ્રધુનિ.

૧૪ સરોવર-જમીનથી વીંટળાયેલા પાણીના ભાગને સરોવર કહેછે; જેવું કે સુપીરિયર.

૧૫ નદી-મોટા પાણીનો જે પ્રવાહ પર્વતમાંથી કે સરોવરમાંથી નિકળીને સમુદ્રને મળેછે તેને નદી કહેછે; જેવી કે નાઈલ, આમેઝોન, ટેમ્સ.

૧૯ મુખ્ય-ઠાંથી નદી નિકળેછે તેને મુખ્ય કહેછે.

પૃથ્વીપર ચાર ખંડ છે :- યૂરપ, એશિયા, આફ્રિકા (જુની દુનિયા) અને અમેરિકા (નવી દુનિયા); એ ચારાંમાં એસ્ટ્રેલેશિયા એ પાંચમા ખંડ ગણાયછે.

૧ એશિયા ખંડ.

સીમા:-ઉત્તરે-ઉત્તર મહાસાગર; પૂર્વે-પાસીફિક મહા-સાગર; દક્ષિણે-હિંદિ મહાસાગર; પશ્ચિમે-યુરપ ખંડ, બ્રહ્મમધ્ય સમુદ્ર, અને રાતો સમુદ્ર.

દેશો:-ઉત્તરે-૧ રશ્યા અથવા સૈબીરિયા-મુખ્ય શહેર ટોમ્સ્ક અને સિબિરિયા નદીને કાંઠે; એસિયાટિક મુખ્ય ખંડર અને વેપારનું સ્થળ છે; અને ટિબેટ.

૨ પશ્ચિમે:-તુર્કસ્તાન-મુખ્ય શહેર સ્મર્નાર્ધ અને સમુદ્રને કાંઠે; અલ્બાની, ડાસ્કસ, બગદાદ, અને બસરા એ ખંડર અને વેપારનું સ્થળ છે.

૩ આર્જેન્ટાઇન-મુખ્ય શહેર મકા (મહામદની જન્મ ભૂમી); મદીના, મોંપા, મશ્કત, અને એડન એ મુખ્ય ખંડર.

૪ મધ્યમાં:-ઈરાન-મુખ્ય શહેર તેહેરાન; ઈસ્ફહાન; શિરાઝ, યેસ્ડ, અને એસ્ફાહાડ.

૫ આફગાનીસ્તાન—મુખ્ય શહેર કાબૂલ કાબૂલ નદીને કાંઠે, હેરાટ, કંદહાર, જલાલાબાદ, અને ગઝની.

૬ બલુચીસ્તાન—મુખ્ય શહેર ખેલાટ.

૭ સ્વતંત્રતાતાર—મુ. શહેર બોખારા; ખીવ, સંમરકંદ, અને તાશકંદ (વેપારનું સ્થળ).

૮ ટિબેટ—મુ. શહેર લાસા સાંપુ નદીને કાંઠે.

૯ ચિનાઈતાતાર—મુ. શહેર યાર્કંડ યાર્કંડ નદી ઉપર ; અને કાશગર વેપારનું સ્થળ છે.

૧૦ પૂર્વે—ચીન—મુ. શહેર પેકિન પીહા નદીને કાંઠે ; નેનકિન યાંગ્સીક્યાંગ નદીને કાંઠે ; કંતાન મુ. ખંદર, મકાઉ, અને હૈકોંગ એ અંગ્રેજને તાબે છે.

૧૧ જાપાન—મુ. શહેર ટોક્યો, અને મિયાકો.

૧૨ દક્ષિણે—સીઆમ—મુ. શહેર બાંગ્કોક મીનામ નદીને કાંઠે.

૧૩ બ્રહ્મદેશ—મુ. શહેર મનરોલ ધરાવતી નદીને કાંઠે ; રંગુન, આવા, પેથુ, અને ચિતાગાંગ.

૧૪ હિંદુસ્તાન—મુખ્ય શહેર કલકત્તા હુગલી નદીને કાંઠે ; બનારસ, અલ્હાબાદ, લખનૌર, આગ્રા, દિલ્હી, લાહોર, અને કુંબહ. (હિંદુસ્તાનનું જૂદું વર્ણન જુવો).

પર્વતો:-હિમાલય-હિંદુસ્તાનની ઉત્તરે ; આલટાઈ સૈબીરિયાની દક્ષિણે ; કોકેસસ કાળા અને કાસ્પીઅન સમુદ્રની વચ્ચે; તૌરસ અને લેબેનેન વર્કસ્તાનમાં; ઊરલ એશિયા અને યુરપની વચ્ચે ; સીનાઈ અર્બસ્તાનમાં ; અને હિંદુકુસ હિમાલયની પશ્ચિમે છે.

દ્વીપકલ્પ-એશિઆ મૈનર, કાળા સમુદ્ર અને લીવાન્ટની વચ્ચે ; અર્બસ્તાન, રાતા સમુદ્ર અને ઈરાની અખ્તાતની વચ્ચે; હિંદુસ્તાન, અરબી સમુદ્ર અને બંગાળના અખ્તાતની વચ્ચે ; કોરીઆ પીલા અને જાપાની સમુદ્રની વચ્ચે ; કામસ્ચાટકા સૈબીરીઆની પૂર્વે; કોન્સિ સંયોગી જૂમી મલાયા અને સીઆમને જોડેછે.

ભૂશીરો:-સેવેરો-અથવા ઉત્તરે જૂશીર, સૈબીરિયાની ઉત્તરે; પૂર્વ જૂશીર, સૈબીરિયાની પૂર્વે; લોખાટકા, કામસ્ચાટકાની દક્ષિણે; કેમ્બોડિયા, આનામની દક્ષિણે; નીઝેસ, પેશુની દક્ષિણે; શેમાનિયા, મલાયાની દક્ષિણે; કન્ચાકુમારી, હિંદુસ્તાનની દક્ષિણે; જાપા, એશિયા માર્ઠનરની પશ્ચિમે; અને રોસલાહુદ, અર્બસ્તાનની પૂર્વે છે.

ટાપુઓ:-નોવાઝેમ્બલા ઉત્તર મહાસાગરમાં; સાઈપ્રસ અને રોડસ જૂમધ્યસમુદ્રમાં; સોકોટ્રા અરબીસમુદ્રમાં; લંકા,

લાક્ષદ્વિપ અને માલાદ્વિપ હિંદી મહાસાગરમાં ; આન્ડામાન અને નિકોબાર બંગાળના અખાતમાં ; સીંગાપોર અને પીનાંગ હિંદી અને પાસીફિક મહાસાગરની વચ્ચે ; હિંદી-આફ્રી પેલેંગો એમાં સૌથી મોટા સુમાત્રા, બોરનીઓ, જાવા, સીલેબીસ, ફીલીપાઈન અને મસાલાના બેટા ; હેનાન, મકાઓ, હૉંગકોંગ અને ફોરમોઝા ચીનાઈ સમુદ્રમાં ; જાપાનીબેટા (ગીફુન, જોરસો, અને કીસુ) પાસીફિક મહાસાગરમાં ; સગેલીઅન કોરીઆની પૂર્વે ; અને કયુરાઈલ ટાપુઓ કામસ્ચાટકાની દક્ષિણે છે.

સમુદ્રો:-ઓકોટસ્કોનો સમુદ્ર સૈબીરિયાની પૂર્વે ; કામસ્ચાટકાનો સમુદ્ર કામસ્ચાટકા અને અમેરિકાની વચ્ચે ; જાપાની સમુદ્ર જાપાન અને ચીનાઈ તાતારની વચ્ચે ; પીલો સમુદ્ર કોરીઆ અને ચીનની વચ્ચે ; ચીનાઈ સમુદ્ર ચીનની દક્ષિણે ; આરબી સમુદ્ર અર્ધસ્તાન અને હિંદુસ્તાનની વચ્ચે ; રાતો સમુદ્ર અર્ધસ્તાન અને આફ્રિકાની વચ્ચે ; અને લીવાન્ટ બૃમંચ સમુદ્રનો પૂર્વ ભાગ છે.

અખાત અને ઉપસાગરો:-ઓબીનો અખાત ઉત્તર મહાસાગરમાં ; તાતારનો અખાત સગેલીઅન અને તાતા-

રની વચ્ચે ; ટોંકવીનનો અપ્પાત કોચીન-ચીનની વચ્ચે ; સીઆમનો અપ્પાત સીઆમ અને કોમ્પોડીઆની વચ્ચે ; હિંદી મહાસાગરમાં, પ્રભ દેશની દક્ષિણે માર્ટાબાનનો અપ્પાત ; ખંગાળાનો અપ્પાત હિંદુસ્તાનની પૂર્વે ; મનારનો અપ્પાત હિંદુસ્તાન અને લંકાની વચ્ચે ; ખંખાત અને કછનો અપ્પાત હિંદુસ્તાનની પશ્ચિમે ; અને ધરાની અપ્પાત અર્ધસ્તાન અને ધરાની વચ્ચે છે.

સામુદ્રધુની:- જાબેલમાંદેજ, રાતાસમુદ્ર આગળ ; ઝોરમજ, ધરાની અપ્પાત આગળ ; પાક્લી સામુદ્રધુની, લંકા અને હિંદુસ્તાનની વચ્ચે ; મલાકા, મલાકા અને સુમાત્રાની વચ્ચે ; સંઘ્ર, સુમાત્રા અને જવાની વચ્ચે ; મક્કસાર, ખોરનીઆ અને સીલેબીસની વચ્ચે ; બેહેરીંગ, એશિયા અને અમેરિકાની વચ્ચે ; અને ઉવેર્ડગાટસ, નોવાએમખલા અને સૈબીરિયાની વચ્ચે છે.

સરોવરો:-કાસ્પીઅન સમુદ્ર ધરાની ઉત્તરે છે ; આરલ, તાતારમાં છે ; બેઈકલ સરોવર સૈબીરિયામાં છે ; વાન સરોવર ઉર્કસ્તાનમાં છે ; મૃત્યુ સરોવર જૂડીઆમાં છે, ટોંકીંગ સરોવર ચીનમાં છે ; માન સરોવર અને રાવણહૃદ ટિબેટમાં છે.

નદીઓ:-ઓખી, એનીસી, અને લીના સૈબીરિ-

યામાં; આમુ અને સગેલીઅન ચીનાઈ તાતારમાં; હેઆંગહો અને યાંગસીક્યાંગ ચીનમાં; ઈરાવતી ખલ્લદેશમાં; ખલ્લપુત્રા, ગંગા, સિંધુ, મહા નદી, ગોદાવરી, કૃષ્ણા, અને નર્મદા હિંદુસ્તાનમાં; સીહોન અને આમુ સ્વતંત્રતાતારમાં; યુક્રેટીસ અને ટૅગ્રીસ તુર્કસ્તાનમાં છે.

૧. રશ્યા અથવા સૈબીરિયા.

મર્યાદા:- ઉત્તરે ઉત્તર મહાસાગર; પશ્ચિમે ઊરલ પર્વત અને યુરેપનું રશ્યા; દક્ષિણે તાતાર દેશ; પૂર્વે આંકોટસ્કનેા તથા કામસ્ચાટકાનેા સમુદ્ર.

ભાગ:- રશ્યાના બે મોટા ભાગ થયેલા છે- પૂર્વ અને પશ્ચિમ સૈબીરિયા.

મુ. શેહેરો :- મુખ્ય શહેર ટોબોલસ્ક આર્ટિશ નદીને કાંઠે; આંકોટસ્ક મુખ્ય ખંદર અને વેપારનું સ્થળ છે; ટિફ્લિસ, એરિવાન, ઈર્કુટસ્ક, યાકુટસ્ક, ડર્બેન્ડ અને બાકુ એ શહેરો છે.

નદીઓ:-આમુ, એનિસિ, અને લેના એ નદીઓ આલ્ટાઈ પર્વતમાંથી નિકળીને ઉત્તર મહાસાગરને મળે છે; ઊરલ નદી એ ઊરલ પર્વતમાંથી નિકળીને કાસ્પિઅન સમુદ્રને મળે છે.

ટાપુઓ:- એલ્યુશ્યાના ટાપુ એ કામસ્ચાટકા અને અમેરિકાની વચ્ચે છે; સધેલિઅન ટાપુ એ તાતારના અખાતમાં છે.

સરૌવર:- બૈકલ સરૌવર એ પૂર્વ સૈબીરિયામાં છે.

અખાત:- આખીનું અખાત ઉત્તર મહાસાગરમાં છે; અને અનાદીરનું અખાત પાસીફિક મહાસાગરમાં છે.

ભૂશીશ:- કેપ સેવરે. ઉત્તરમાં છે; પૂર્વ કેપ, બેહરિંગની સામુદ્રધુની આગળ છે; અને કેપ લાપાટકા, કામસ્ચાટકાની દક્ષિણે છે.

પર્વત:- કોકેસસ એ કાળાસમુદ્ર અને કાસ્પિઅન સમુદ્રની વચ્ચે છે; ઊરલ એ સૈબીરિયા અને યુરૌપની વચ્ચે છે; અને આલ્ટાઈ એ સૈબીરિયા અને માંગોલિયાની વચ્ચે છે.

૨. તુર્કસ્તાન.

મર્યાદા:- ઉત્તરે કાળો સમુદ્ર; પશ્ચિમે બૃમંધ્ય સમુદ્ર; દક્ષિણે અર્ધસ્તાન; પૂર્વે ઈરાન અને કાસ્પિઅન સમુદ્ર છે.

ભાગ:- ૧ એશિઆમૈનર, ૨ સીરિઆ, ૩ આલજીઝીસ, ૪ આરમીનિઆ, ૫ કુર્ડિસ્તાન, અને ઈરાકારબી એવા છ ભાગ છે.

- મુ. શેહેરો:- ૧. સ્મર્ના ધંજીઅન સમુદ્રને કાંઠે છે
ખૂસા, આંગોરા, ટારસસ, અને દેબિઝોન્ડ (બંદર) છે. [અંકર.
૨. અલેખો, ઉમામ્કસ, જ્ઞેસાલેમ, ટામ્મર, સાઈડન, અને
૩. મોસલ (નિનવે) ટ્રૅગ્રિસ નદીને કાંઠે.
૪. બિટલીસ અને વાન એ વાન સરૌવર પર છે; અર્ઝરમ
અને કાર્સ.
૫. કુર્ડિસ્તાન.
૬. બગદાદ, બસરા એ બંદર અને વેપારનું સ્થળ છે,
અને બાબિલન.

નદીઓ :- યુફ્રેટિસ અને ટ્રૅગ્રિસ એ તૌરસ પર્વતમાંથી
નિકળીને ધરાની અખાતને મળેછે; જોર્ડન એ મૃત્યુ સરૌવરને
મળેછે; અને ઓરોન્ટીસ એ બૃહ્મ સમુદ્રને મળેછે.

ટાપુઓ:-સાઈપ્રસ અને રૌડસ (અંગ્રેજી) એ લિવાન્ટમાં
છે; માઈટીલીની, સામ્પી, સેમોસ, અને પેટમોસ એ
આફ્રિકેલેગોમાં છે.

સરૌવર:- વાન સરૌવર એ વાન શેહેરની પાસે છે;
અને મૃત્યુ સરૌવર એ પાલેસ્ટાઈનમાં છે.

પર્વત:- ટૌરસ, ઓલીમ્પસ અને આઈડા એ એશિઆ
મૈનરમાં છે; અને લેબેનન એ સીરિઆમાં છે.

૩. અર્જસ્તાન.

મર્યાદા-ઉત્તરે તુર્કસ્તાન; પશ્ચિમે સુઅ્યમ્નની સંયોગી જૂમી અને રાતો સમુદ્ર; દક્ષિણે હિંદી મહાસાગર; પૂર્વે ઈરાની અખ્તાત અને આમાનનું અખ્તાત છે.

અર્જસ્તાનના છ પ્રાંત કીધા છે:- હેડઝાઝ, ચેમેન, એલહાસા, હાઝેમોટ, આમાન, અને નેજેડ.

મુ. શેહેરો-મફા (મહમદની જન્મભૂમી), જિદા, મદીના, મેખા, મસ્કત, અને અંડન એ મુખ્ય બંદર છે.

ટાપુઓ-સેકોટા એ હિંદી મહાસાગરમાં અને બેહેરીન એ ઈરાની અખ્તાતમાં છે, પેરિમ અંગ્રેજ સરકારે તાબે છે.

પર્વાત-હોરબ અને સાર્દનાઈ પર્વાત રાતા સમુદ્રની ઉત્તરે છે.

સંયોગીજૂમી:- સુઅ્યમ્નની સંયોગી જૂમી એ અરિયા અને આફ્રિકાને જોડે છે.

૪. ઈરાન.

મર્યાદા:- ઉત્તરે કાસ્પિઅન સમુદ્ર ને સ્વતંત્ર તાતાર; પશ્ચિમે તુર્કસ્તાન; દક્ષિણે ઈરાની અખ્તાત; પૂર્વે અફઘાનીસ્તાન અને બલુચિસ્તાન છે.

ઈરાનના પાર પ્રાંતો છે.

મુ. શેહેરો:- તેહેરાન; ઈસ્ફહાન, શીરાઝ, ખુરાયર,
ટેબ્રીઝ, યેઝડ, અને અસ્ટ્રાબાદ, મુગેડ અને કરમાન.

ખેટો:- કિસ્મ અને ઓર્મઝ એ ઈરાની આંખાતમાં છે ;
અને કરક.

સારેવર:- પુરમીયા એ ઈરાનની વાળે, અને બક્ટેગાન,
શીરાઝની પાસે છે.

૫. અફઘાનીસ્તાન.

મર્યાદા:- ઉત્તરે તુર્કસ્તાન; પશ્ચિમે ઈરાન; દક્ષિણે બલ્ક-
ચિસ્તાન; પૂર્વે હિંદુસ્તાન.

અફઘાનીસ્તાનના છ પ્રાંતો છે:- ૧ કાબૂલ ૨ જલાલા-
બાદ, ૩ ગિજની, ૪ કંદહાર, ૫ હેરાત; અને ૬ અફઘ-
ગાની તુર્કસ્તાન.

મુ. શેહેરો:- કાબૂલ કાબૂલ નદીને કાંઠે; કંદહાર,
ગિજની, જલાલાબાદ, હેરાત, અને પેરાવર એ શેહેરો છે.

નદીઓ:-કાબૂલ એ સિંધુ નદીને મળેછે; અને હેલમન્ડ.

પર્વત:- હિંદુકુશ એ ઉત્તરે અને સુલમાન એ પૂર્વે છે.

બલ્કચિસ્તાન.

મર્યાદા:- ઉત્તરે અફઘાનીસ્તાન; પશ્ચિમે ઈરાન; દક્ષિણે
આરબી સમુદ્ર; પૂર્વે હિંદુસ્તાન.

મુ. શેહેરો:- ખેલાત અને ગંઝાવા.

૭. સ્વતંત્રતાતાર.

મર્યાદા:- ઉત્તરે રશ્યા ; પશ્ચિમે ઊરલ નદી તથા કાસ્પિ-
અન સમુદ્ર ; દક્ષિણે ઈરાન તથા અફઘાનીસ્તાન ; પૂર્વે
ચિનાઈ તાતાર.

મુ. શેહેરો:- ખોખારા ; ખિવ, સમરકંદ, ખોખ, અને
તાશકંદ એ શહેરો છે.

નદીઓ:- આમુ અને સીહુન એ બે નદીઓ ઓરલ
સમુદ્રને મળેછે.

પર્વત:- હિંદુકુશ એ દક્ષિણે છે. [છે.

સરોવર:- કાસ્પિઅન એ પશ્ચિમે અને ઓરલ એ મધ્યમાં
કાસ્પિઅન એ દુનિયામાં સહથી મોટું સરોવર છે.

૮. ટિબેટ.

મર્યાદા:- ઉત્તરે ચિનાઈ તાતાર ; પશ્ચિમે હિંદુકુશ પર્વત
તથા પંજાબ ; દક્ષિણે હિંદુસ્તાન તથા અલ્લદેશ ; પૂર્વે ચિન.

મુ. શેહેરો:- લાસા સાંપુ નદીને કાંઠે છે ; લાડક અને
ચુકડન.

નદીઓ:-સિંધુ એ નદી ટિબેટના પહાડમાંથી નિકળીને
આરબી સમુદ્રને મળેછે ; સાંપુ એ ટિબેટના પહાડમાંથી
નિકળીને ખંગાળાના ઉપસાગરને મળેછે.

પર્વત:- હિમાલય એ ટિબેટ તથા હિંદુસ્તાનની વચ્ચે છે; ક્વાનલન એ ઉત્તર છે.

સરોવર- પાલિટ, ટેનગ્રિ, અને માન સરોવર.

૯. ચિનાઈ તાતાર.

મર્યાદા:- ઉત્તરે રશ્યા; પશ્ચિમે સ્વતંત્રતાતાર; દક્ષિણે ટિબેટ અને ચિન; પૂર્વે તાતારનું અખ્તાત તથા જાપાની સમુદ્ર.

મુ. શેહેરો:- યાર્કંડ યાર્કંડ નદી પર; જોઠન, અને કાશગર એ વેપારનું સ્થળ છે.

નદીઓ:- કાશગર, યાર્કંડ, જોઠન, એ નદીઓ છે.

દ્વીપકલ્પ:- કોરીઆનો દ્વીપકલ્પ એ પીગો તથા જાપાની સમુદ્રની વચ્ચે છે.

ખેટ:- સગેલિઅન એ પૂર્વ તરફ છે.

૧૦. ચિન.

મર્યાદા:- ઉત્તરે ચિનાઈ તાતાર; પશ્ચિમે ચિનાઈ તાતાર તથા ટિબેટ; દક્ષિણે ખ્સ દેરા તથા ચિનાઈ સમુદ્ર; પૂર્વે પીગો સમુદ્ર તથા પાસિફિક મહાસાગર.

મુ. શેહેરો:- પેકિન પીહો નદીને કાંઠે; નેનકિન યાંગસી-ક્યાંગ નદીને કાંઠે; કંતાન મુખ્ય ખંદર છે; આમિય, હુચુ, નિંગપો, અને શાંગાઈ એ શહેરો છે.

નદીઓ:-પીહો અને હોઆંગહો એ ટિબેટના પર્વતમાંથી નિકળીને પીળા સમુદ્રને મળેછે ; યાંગસીઝ્યાંગ એ મધ્યમાં છે, અને કંતાન એ દક્ષિણમાં છે.

બેટા:- ફોર્મોસા અને લૂચૂ પૂર્વમાં છે ; હેનાન દક્ષિણે છે ; મકાઉ ફિરંગીને અને હોકોંગ એ અંગ્રેજને તાબે છે.

આખ્યાત:- ટોનકિનગું અખ્યાત એ દક્ષિણે છે.

૧૧. જાપાન.

મર્યાદા :- ઉત્તરે એકોટસ્કનો સમુદ્ર ; પશ્ચિમે જાપાની સમુદ્ર ; દક્ષિણે તથા પૂર્વે પાસિફિક મહાસાગર છે.

ચાર ટાપુ મળીને જાપાન દેશ થયેલો છે :- નિકોન, જેસો, સિકોકુ, અને કીરુ.

મુ. શેહેરો:-જેટી એ નિકોન ખેટમાં છે, અને મિયાકો; માટસમાઈ અને નગાસકી એ શેહેર છે.

૧૨. સીઆમ.

મર્યાદા:-ઉત્તરે તથા પૂર્વે ખ્મર દેશ ; પશ્ચિમે બંગાળનો ઉપસાગર ; દક્ષિણે સીયામગું અખ્યાત.

મુ. શેહેરો:- ખાંકોક મીનામ નદીને કાંઠે છે.

નદીઓ:- મીનામ સીઆમના અખ્યાતને મળેછે.

દ્વીપકલ્પ:- મલાયાનો દ્વીપકલ્પ એ સીઆમની દક્ષિણે છે.

જેટો:- સુમાત્રા, પિનાંગ, અને સિંગાપોર.

૧૩. ખ્વલ્લદેશ

મર્યાદા :- ઉત્તરે ટિબેટ તથા ચિન ; પશ્ચિમે હિંદુસ્તાન તથા ખંગાળાનો ઉપસાગર ; દક્ષિણે સીઆમ તથા માર્થાવાનગું અપ્પાત ; પૂર્વે ટોનકિનગું અપ્પાત તથા ચિનાઈ સમુદ્ર.

મુ. શેહેરો:- મેન્ડોલે, આવા, અમરપુર, ખ્વ્લામો એ બધા ઈરાવતી નદીને કાંઠે ; રંચુન, પેચુ, ચિતાગાંગ.

હિંદુસ્તાન.

સ્ત્રીમા:- ઉત્તરે હિમાલય પર્વત ; પૂર્વે ખ્વલ્લ દેશ અને ખંગાળાનો અપ્પાત ; દક્ષિણે હિંદી મહાસાગર ; પશ્ચિમે અરબી સમુદ્ર, અફઘાનિસ્તાન અને અફઘાનીસ્તાન.

પર્વતો:- હિમાલય દુનિયામાં સૌથી જીવે હિંદુસ્તાનની ઉત્તરે છે ; શિવાલીક સતલજ અને ગંગા નદીની વચ્ચે છે ; વિંધ્યા નર્મદા નદીની ઉત્તરે છે ; સાત પૂડા નર્મદા નદીની દક્ષિણે છે ; પૂર્વ અને પશ્ચિમ ધાટો ; નીલગીરી પર્વત એ પૂર્વ અને પશ્ચિમ ધાટોને સાંધે છે.

ભૂસ્ત્રીશિઃ:-કન્યા કુમારિ હિંદુસ્તાનની દક્ષિણે; કાલીમીર
દાનકવીપારની દક્ષિણે; અને પાલમાયરા ઓરીસામાં છે.

દ્વિપકલ્પો:- કછ સિંધની દક્ષિણે; કાઠીઆવાડ અને
ગુજરાત એ ખંખાત અને કછના અખાતની વચ્ચે છે.

ટાપુઓ:-અરબી સમુદ્રમાં દીવ, સાસ્તી, અને મુંમર્ધ; ખં-
ગાજાના અખાતમાં રામિધર; હુગલીના મુખ આગળ સગર ખેટા.

સરોવરો:-વલનર એ કાશ્મીરમાં છે; મંચુર એ સિંધમાં
છે; શંભર અજમેરની ઉત્તરે છે; ચીંટકા એ ઓરીસામાં છે.

મુખ્ય નદીઓ:- પ્રભુપુત્રા હિમાલય પર્વતની ઉત્તરથી
નિકળીને ગંગા નદીના પૂર્વ કાંઠાને મળી, આસામ અને
ખંગાજામાં યર્ધ, ખંગાજાના અખાતને મળેછે; ગંગા નદી
તથા હુગલી હિમાલયની દક્ષિણેથી નિકળી ખંગાજાના અખા-
તને મળેછે; એની મુખ્ય શાખા ગોગ્રા, જમના, ચંપલ,
સોન, રામગંગા, ગંડક, ગોમતી વગેરે છે; સિંધુ નદી એ
હિમાલયની ઉત્તરથી નિકળી અરબી સમુદ્રમાં પડેછે;
એની મુખ્ય પાંચ શાખા જલમ, ખીયા, રાવી, ચીનાબ,
અને સતલજ છે; નર્મદા અને તાપી ખંખાતના અખાતને
મળેછે; કૃષ્ણા, મહાનદી, ગોદાવરી, કાવેરી એ ખંગાજાના
અખાતને મળેછે;

ખિટિરા રાજ્યના મુખ્ય ત્રણ ઈલાકા છે:- ખંગાળા, મુંબઈ, અને મદ્રાસ ઈલાકા.

(અ) ખંગાળા ઈલાકાના મુખ્ય પાંચ ભાગ છે:—

૧ પંજાબ ૨ નોન રેગ્યુલેશન ડિસ્ટ્રીક્ટ ૩ વાવ્ય દિશાના પ્રાંતો ૪ આઉડ ૫ લોઅર પ્રોવીન્સીસ ૬ અને મધ્ય દેશ.

૧ પંજાબ:- મુખ્ય શહેરો લાહોર, પેશાવર, મુજરાત, શીરોશા, મુડકી, મુલતાન, અમૃતસર, દિલ્હી, પાણીપત, લુધીઆના, અલીવાલ, સીમલા, અટક, ચીલીઅનવાલા, અને રાવલપીડી.

૨ નોનરેગ્યુલેશન ડિસ્ટ્રીક્ટ:-મું. શહેરો કુમાઉ, ધરવાલ અને અજમેર.

૩ વાવ્યપ્રાંતો:-મું. શહેરો, અલાહાબાદ અથવા પ્રયાગ, કાનપોર, સીરામપોર, રૂરકી, હરદ્વાર, મીરત, આગ્રા, મથુરા, કનોજ, બનારસ અથવા કાશી, ગાઝીપુર, અને મીરજાપુર.

૪ આઉડ:-મું. શહેરો લખનો, ફૈઝાબાદ, અને અયોધ્યા.

૫ દક્ષિણપ્રાંતો:-અંધ્રા ખંગાળા, બાહાર, આંધ્રાપ્રદેશના ગોપોર, અને આસામ.

૧ ખંગાળા:-અંધ્રા કલકત્તા, અલીપુર, ખલાસી, ઢાકા, ચીતાગોંગ, મુરશીદાબાદ, ખુરાનપુર, ખર્ડવાન, હુગલી, ચીન-શ્યુરા, સીરામપુર, અને નરશીરાબાદ.

- ૨ બાહાર:-પટના, ગયા, મિંગીર, અને ભાધનપુર.
- ૩ આસીસા:-બાલાસોર, કટક, અને જગન્નાથપુરી.
- ૪ છોટાનાગપોર:-રામધઢ.
- ૫ આસામ:-ગૌહત, તેજપુર, અને મિલડા. [અને જોપુર.
- ૬ મદ્યદેશો:-અમિમાં નાગપોર, રતનપુર, જબલપુર
(આ)મુખાઈઈલાકો-મુ. શેહેર મુંબઈ. [અમરકોટ.
- ૧ સિંધ અમિમાં હૈદ્રાબાદ, શિકારપુર, ખૈરપુર, કરાંચી,
- ૨ મુંબાઈની ઉત્તરના પ્રાંતો-અમિમાં અમદાવાદ, ખેડા,
ભરૂચ, સુરત, અસાઈ અને થાણા.
- ૩ મુંબાઈની દક્ષિણના પ્રાંતો-અહમદનગર, ધુલીઆ,
પુના, સતારા, મહાબળેશ્વર, ખીજપુર, કોલાપુર, રતનાગીરી,
વિજયદુર્ગ, સાવંતવાડી, ખેલગામ, ધારવાડ, અને અરૈખી-
આમાં અડન.
- (ઈ) મદ્રાસ ઈલાકો-મુ. શેહેર મદ્રાસ, ગંજમ, બરામપુર,
રાજમહૈદ્રી, મહુલીપટ્ટણ.
- ૨ કર્ણાટક, અમિમાં આરકટ, વેલાર, ચીતુર, કોનજેવ-
રામ, ખુલીકટ, કડલાર, પોર્ટોનોવા, તાંજીર, નગાપટામ,
ટ્રીચીનાપોલી, રામનાથ, મંગલુર, કાલીકટ, કાનાનોર, કોચીન,
કોઈમખેટાર, અને ઉતાકામંડ.

- (૩) બ્રિટિશ બંગ્લાદેશ:- ૧ આરાકાન-મુ. ગ્રૌહર આરાકન.
 ૨ પેગુ-અમાં પેગુ, રંગુન અને ખસીન. [આમહમ્મદ.
 ૩ ટીનાસરીમ-ટીનાસરીમ, મુલમીન, માર્ઠાપાન,
 ૪ સ્ટ્રેટ્સ સંસ્થાનો- પીનાંગ, વેલ્લેસ્લીપ્રાંત, મલાકા,
 સીંગાપોર.

દેશી રાજ્યો.

- (૧) રજપુતાના- જોધપુર, ભરતપુર, જોધપુર, અને ઉદેપુર.
 (૨) ભાવલપુર- ભાવલપુર.
 (૩) સિંધીઆગું- ગ્વાલીઅર, નીમચ, ઉત્તર, હંદોર,
 મહુ, ભિપાલ.
 (૪) બુંદેલખંડ- જાહાંસી અને રૈવા.
 (૫) કાશ્મીર- કાશ્મીર અથવા શ્રીનગર.
 (૬) નીજામગું રાજ્ય- હૈદરાબાદ, ગોવલકોંડા, વરંગુળ શીકં-
 દરાબાદ, ખીડર, ચીરંગાબાદ, અને દોલતાબાદ.
 (૭) મણીપુર અને સીક્રીમ-અને બંગાળા ઈલાકામાં છે.
 (૮) મૈસૂર-સીરંગાપટમ, બંગલૂર, બેડનોર, કુર્ગ, અને કોચીન.
 (૯) ત્રાવણકોર- ત્રીવાનદ્રમ.
 (૧૦) મુંબઈ ઈલાકામાં- ખેરપુર, કછુ, બ્રહ્મ, માંડવી, વડોદરા,

ખંભાત, પાટણ સોમનાથ, પાલનપુર, દીસા, પોરબંદર.
ભાવનગર, અને જામનગર.

સ્વતંત્ર સંસ્થાનો.

- ૧ નીપાલ- ખડમંડુ, ગુરખા, અને મકવાનપોર.
- ૨ બુટાન- ટાસીટયુડન.

પરદેશી રાજ્યો. [કારીકલ.

- ૧ ક્રેચના તાખાના-ચંદ્રનગર, યેનોન, પોંડીચેરી, માહી,
- ૨ પોર્ટુગીસના તાખાના-ગોવા, દમણ અને દીવ.

મુખ્ય રાણ ક્ષેત્રો.

ગુજરાત, શીરોરા, દિલ્હી, પાણીપત, અલીવાલ, ચીલીઅ-
નવોલા, અજમેર, આગ્રા, ખ્લાસી, ચીનસુરા, ગંજમ,
પોર્ટોનોવા, થાનેશ્વર, પટણા, અસાઈ, રંગુન, અને ચીન્સુરા.

ચૂરખખંડ.

સીમા:-ઉત્તરે-ઉત્તર મહાસાગર, પૂર્વે કાસ્પિઅન સમુદ્ર,
અમેરિકનો સમુદ્ર, વોલગા અને ડોન નદી, અને ઉરલ પર્વત;
દક્ષિણે બ્રમખ્ય સમુદ્ર અને કાળો સમુદ્ર; પશ્ચિમે આઠલાં-
ટિક મહાસાગર.

દેશો:-ઉત્તરે, ૧ રશ્યા મુ. ગ્રેટર સેન્ટપીટર્સબર્ગ નીવા
નદી પર; માસ્કો અને કોન્સ્ટાડ.

૨ સ્વીડન-મુ. શહેર સ્ટોકહોમ મીલર સરૌવર પર ;
અને કાર્લસ્ક્રોના.

૩ નોર્વે-મુ. શહેર ક્રીસ્તીઆના ; અને બર્ગન.

૪ ડેન્માર્ક-મુ. શહેર કોપનહેગન ; અને ક્ષિલ્સીનાર.

૫ વાલ્ચિશાઓ-ઈંગ્લેન્ડ-વેલ્સ મુ. શહેર લંડન
ટેમ્સનદી પર ; યોર્ક, લીવરપૂલ અને મેન્ચેસ્ટર રૂઢિના સ્થળો,
કેમબ્રીજ, સૌધામ્પટન, બર્મિંગહામ, શેફીલ્ડ, ન્યુકાસ્ટલ,
પોર્ટસ્મથ, પ્લિમથ, ગ્લોસ્ટર, પ્રીસ્ટલ, વગરે.

૬ સ્કોટલેન્ડ-મુ. શહેર એડીનબરો ; ગ્લાસ્ગો, આ-
બર્ડીન, સ્ટર્લીંગ, પર્થ, પેસ્લી.

૭ આયર્લેન્ડ-મુ. શહેર ડબ્લીન લિશી નદીને કાંઠે ; બેલ-
ફાસ્ટ ; વોટરફોર્ડ, લંડનડરિ, અને લિમરિક.

૮ મદગાસ્કાર-જર્મની મુ. શહેર ડ્રેસડન, લીપ્ઝીક,
મ્યુનિક, અને સ્ટુટગાર્ડ. [પ્રેગ, અને પ્રેસ્બર્ગ.

૯ આસ્ટ્રીયા-મુ. શહેર વીન્નના ડેન્યુબ નદી પર ;

૧૦ પ્રશ્યા-મુ. શહેર બર્લિન સ્પ્રી નદી પર ; ગોટ્ટીન-
બર્ગ અને ક્રોન્ટાગ્સબર્ગ. [ક્રાકાઉ.

૧૧ પોલેન્ડ-મુ. શહેર વારસો વીસ્ત્યુલાનદી પર ; અને

૧૨ સ્વીત્ઝર્લેન્ડ-મુ. બર્ન આરનદી પર ; અને જુનીવા.

૧૩ હોલંડ-મુ. શેહેર આમસ્ટર્ડામ વાઈ નદીપર.

૧૪ બેલજયમ-મુ. શેહેર બ્રુસેલ્સ સેન નદીપર ;
વાટર્લુ, બ્રેન્ટ, અને આન્ટવર્પ.

૧૫ ફ્રાન્સ-મુ. શેહેર પારિસ સેન નદીપર ; માર્સેલ્સ,
અને ટુલોન (બંદર), લાયોન્સ, નાન્ટસ, આરલીન્સ, કાલે.

દક્ષિણ ૧૬ સ્પેન મુ. શેહેર મેડ્રિડ માન્ઝનારીસ નદી-
પર ; બાર્સેલોના, બ્રાગ્લાર અને કોરુઝ. [આપોર્ટો.

૧૭ પોર્ટુગલ-મુ. શેહેર લીસ્બન ટેગસ નદીપર ; અને

૧૮ ઈટલી-મુ. શેહેર ફ્લોરેન્સ આર્નો નદીપર ; રોમ,
નેપલ્સ, મીલાન, અને ટ્યૂરીન.

૧૯ ટુર્કી-મુ. શેહેર કોન્સ્ટાન્ટીનોપલ, બિટ્રીઆ-
નોપલ, અને રશ્યક. [સ્પાર્ટા.

૨૦ ગ્રીસ-મુ. શેહેર આથન્સ, થીબ્સ, કોરીન્થ, અને
પર્વતો:-ઉરલ, યૂરોપ અને એશિયાની વચ્ચે; ડોફ-
રશીડ, નોર્વે અને સ્વીડનની વચ્ચે; આખીઅન અને
બેલ્ગીયમ સ્કોટલેન્ડમાં; ચીલીયટ, ઈંગલેન્ડ અને સ્કોટલેન્ડની
વચ્ચે; પીરીનીઝ, સ્પેન અને ફ્રાન્સની વચ્ચે; આલ્પ્સ
ઈટલીને ફ્રાન્સ, સ્વીટ્ઝર્લેન્ડ, અને જર્મનીથી જૂદા પાડે છે;
કાર્પેથીઅન, આસ્ટ્રીઆમાં; આપીનાઈન્સ, ઈટલીમાં; પાર્ને-

સસ અને હેલીકન ગ્રીસમાં; એટના (ન્યાલામુખી) સીસી-
લીમાં; વીસુવીઅસ (ન્યાલામુખી) નેપલ્સની પાસે; અને
હેકલા (ન્યાલામુખી) આઈસલંડમાં છે.

દ્વીપકલ્પ:-સ્કાન્ડીનેવીઆનો દ્વી. નોર્વે અને સ્વીડ-
નને સમાવેછે; જટલાંડ ડેનમાર્કમાં છે; આઈર્લેન્ડ અને
સ્પેન અને પોર્ટુગલને સમાવેછે; ઇટલી જૂમધ્ય સમુદ્ર અને
આફ્રિયાટિક સમુદ્ર વચ્ચે; ભારીઆ ગ્રીસમાં છે; અને
ક્રીમીઆ કાળા સમુદ્રમાં છે.

સંયોગીજૂમી:-કોરિન્થ એ ભારીઆ અને ગ્રીસને
જોડેછે; પેરીકોપ એ ક્રીમીઆ અને રશ્યાને જોડેછે.

ભૂશીરો-ઉત્તરકેપ નોર્વેની ઉત્તરે; નેઈઝ નોર્વેની
દક્ષિણે; કલીઅર આયર્લેન્ડની દક્ષિણે; લાંડમેન્ડ ઈંગ્લંડની
દક્ષિણે; લાહોગ ફ્રાન્સની પશ્ચિમે; ફિનિસ્ટર અને એ-
નિગલ સ્પેનની પશ્ચિમે; રોકો પોર્ટુગલની દક્ષિણે; સ્પા-
ર્ટિવેન્ટો ઇટલીની દક્ષિણે; અને માટાપાન ગ્રીસની
દક્ષિણે છે.

ખેટો:-ઉત્તરમહાસાગરમાં-નોવાઝેમળ્લા અને સ્પીટ-
સબર્ગન, અને લોફોડન; આટલાંટિક મહાસાગરમાં-એસલાંડ
અને ફેરો, ગ્રેટબ્રિટન અને આયર્લેન્ડ, એર્કની અને શુટલાંડ,

આઝોર્સ ; વાઈટ એ અંગ્રેજી ખાડીમાં છે ; આઈલ ઓફ
 મેન, ઑંગલસી, અને હોલીહેડ, વેલ્સની ઉત્તરે ; સીલીયેટો
 લાંડસેન્ડની પાસે ; જર્સી, ગર્નસી, આલ્ડર્ની, અને સાર્ક એ
 ફ્રાન્સના કીનાપર ; બોલ્ટિક સમુદ્રમાં-ઓલાંડ ગોથલાંડ,
 ઓઈસલ, ઝીલાંડ, ફ્યુનન, અને હેલીગોલાંડ ; બ્રૂમ્ધ્ય
 સમુદ્રમાં-મેજેરકા, માર્શોનરકા, આઈવીસા, ફોરમેનટેરા,
 ફોરસીકા, સાર્ડીનીઆ, સીસીલી, સ્પેલ્યા, લી પર્ડી, આયો-
 નીઅન બેટો, (માલ્ટા, ગોઝો, કાન્ડીઆ, નેગ્રોપોન્ટો,
 અને સાર્કલેડીસ).

સમુદ્રો:-ઉત્તરમહાસાગરમાં સ્વેતસમુદ્ર, એ રશ્યાની ઉત્તરે ;
 આટલાંટિકમહાસાગરમાં જર્મનસમુદ્ર એ ગ્રેટબ્રિટન અને ડે-
 નમાર્કની વચ્ચે ; બોલ્ટિક એ સ્વીડન, પ્રશ્યા, અને રશ્યા વચ્ચે ;
 બ્રૂમ્ધ્ય સમુદ્ર યૂરૌપ અને આફ્રિકાની વચ્ચે ; કાળો, ઓઝોક્સ
 અને માર્મોરાનો સમુદ્ર એ યૂરૌપ અને એશિયાની વચ્ચે છે.

અખ્યાત અને ઉપસાગર :- બોથનીઆનો અખ્યાત
 સ્વીડન અને રશ્યાની વચ્ચે ; શીનલાંડ અને રાઈગાનો
 એ રશ્યાની પશ્ચિમે ; બિસ્કેનો ઉપસાગર ફ્રાન્સની પશ્ચિમે ;
 લાયન્સનો અખ્યાત ફ્રાન્સની દક્ષિણે ; જીનોઆનો અખ્યાત
 ઇટલીની ઉત્તર તરફ ; વેનીસ અથવા આડ્રીઆટીકને

અખાત ઈઠલી અને તુર્કસ્તાનની વચ્ચે ; ટોરેન્ટોનો અખાત ઈઠલીની દક્ષિણે ; અને કોરિન્થ અથવા લીપાન્ટોનો અખાત એ મોરીઆ અને ગ્રીસની વચ્ચે છે .

સામુદ્રધુનીઓ- અને ખાડીઓ:- સાઉન્ડ સ્વીડન અને બ્રીલાંડ વચ્ચે ; ગ્રેટ બેલ્ટ બ્રીલાંડ અને ડેનમાર્કની વચ્ચે ; કાડીગાટ ડેનમાર્ક અને સ્વીડનની વચ્ચે ; સ્કેગરાક નોર્વે અને જાલાંડની વચ્ચે ; ડોવરની સામુદ્રધુની ડોવર અને કાલેની વચ્ચે ; અંગ્રેજીખાડી ઈંગ્લાંડ અને ફ્રાન્સની વચ્ચે ; સેન્ટજીમ્સની ખાડી ઈંગ્લાંડ અને આયર્લેંડની વચ્ચે ; પ્રિસ્ટલ ખાડી ઈંગ્લાંડના પશ્ચિમ કીનારાપર ; જીબ્રલ્ટરની સામુદ્રધુની સ્પેન અને આફ્રિકાની વચ્ચે ; મેસીનાની સામુદ્રધુની ઈઠલી અને સીસીલીની વચ્ચે ; ડારડેનલ્સ એ મારમારા અને આર્કિપેલેગોને સાંધે છે ; અને કોન્સ્ટેન્ટીનોપલની સામુદ્રધુની મારમારા અને કાળા સમુદ્રને જોડે છે .

સરોવરો:-લાડોગા અને ઓનીગા, રશ્યામાં છે ; વેનર, વાટર, અને મીલાર એ સ્વીડનમાં છે ; કોન્સ્ટાન્સ અને જીનીવા, સ્વીતઝર્લાંડમાં છે ; ડરવંટવાટર અને વીન્ડરમીઅર, ઈંગ્લાંડમાં છે .

મુખ્ય નદીઓ:-ટેમ્સ, મર્સી, હામ્પર, અને સેવર્ન ઈંગ્લાંડમાં .
(લીફી અને રાઇન) આયર્લેંડમાં .

(સીન, લુચ્ચોર, અને ગારોન) ફ્રાન્સમાં.

(કુરૈ, અને ટેગસ) સ્પેન અને પોર્ટુગાલમાં છે.

(હોન) ફ્રાન્સ અને સ્વીટ્ઝર્લૅન્ડમાં.

(વીસ્ત્યુલા) જર્મની, પ્રશ્યા, અને રશ્યામાં.

(માઉસ અને શેલ્ટ) બેલજીયમ અને હોલાંડમાં છે.

(ડાન્યૂબ) જર્મની, આસ્ટ્રીઆ, સ્વીટ્ઝર્લૅન્ડ, અને તુર્કિસ્તાનમાં.

(એડ્મ અને એડર) જર્મનીમાં.

(વાલ્ગા યુરપમાં મ્હોટી નદી, ડોન, અને નીપર) રશ્યામાં.

(પો) સ્વીટ્ઝર્લૅન્ડ અને ઇટલીમાં.

(આર્નો અને ટાઈબર) ઇટલીમાં.

ઝોરયાનીયા. (ત્રણ ભાગ છે).

૧ મલેરયા-યુ. શેહેર બેંકુલેન અને એચીન; જાવા,
બોર્નીઓ અને ફીલીપાઈન.

આફ્રીકા.

સીમા:-ઉત્તરે- બ્રમધ્ય સમુદ્ર; પૂર્વે-હિંદીમહાસાગર, અને
રાનો સમુદ્ર; દક્ષિણ-દક્ષિણ મહાસાગર; અને પશ્ચિમે-
આટલાંટિક મહાસાગર.

દેશો:- ઉત્તરે- ૧ જાર્જિયા સંસ્થાનો- એમાં ચાર મ્હોટા
દેશ છે; ૧ મોરોકો એનું મુખ્ય શહેર મારેકો;

૨ એલજીરિઆ એમાં મુખ્ય શહેર એલજીરીઆ ;
 ૩ ટ્યૂનીસ એમાં મુખ્ય શહેર યૂનીસ ; ૪ ટ્રિપોલિ
 એમાં મુખ્ય શહેર ટ્રિપોલિ ; અને બારકા એમાં મુ.
 શહેર બારકા છે.

બાબ્ય દિશાએ-૨ ઈજીપ્ત અથવા મિસર મુ. શહેર
 કેરો નાઈલ નદીને કાંઠે, અને અલેક્ઝાન્ડ્રીઆ.

૩. ન્યુનિયા- મુ. શહેર બારકા નાઈલ નદી ઉપર છે.

૪. આબિસીનિયા-મુ. શહેર ગોંડર ડેમ્પીઆ
 સરોવર પર છે.

પૂર્વ:- ૫. આઝાન- મુ. આઝાન.

૬. જંગબાર- મુ. શહેર જંગબાર.

૭. મોઝામબિક-મુ. શહેર સેના ગ્રામપીઝી નદી ઉપર છે.

૮. સોફાલા- મુ. શહેર સોફાલા.

મધ્યમ:- ૯. સાહારા અને નાઈઝીરિયા- મુ. શહેર
 સેગો અને ટિમ્બક્ટુ જોલીબા નદી પર ; સોકાટ્ટ, હાઉસા
 બોરનુ, ડારફર, અને ફ્રેઝાન.

દક્ષિણ:- ૧૦. કેપકોલોની- મુ. શહેર કેપટાઉન ટેબલ
 અખાત પર છે ; નેઈટલ અને કાફ્રેરિયા.

પરિચય:- ૧૧. સેન્નીગાંખીઆ- મું. શેહેર ફોર્ટ સેન્ટ લુઇસ
સેન્નીગલ નદી પર છે. [અને કેપકોસ્ટ કાસલ.

૧૨. અપરગીની- મું. શેહેર ફ્રીટાઉન; આશાન્ડી

૧૩. લોઅરગીની-મું. શેહેર સેન્ટસેલવેડોર, અને લોઆં ગો.

પર્વતો:- આટલસ મોરેડોની પૂર્વથી મિસર સુધી; કોંગ
ગીનીની ઉત્તરે; કામેડુન અપરગીની આગળ; અને
લુપાટા મોઝામ્બીકની પશ્ચિમે છે.

ન્યૂઝીલેન્ડ:-બોન અને સ્પાર્ટલ ઉત્તરે; બ્લોંક સાહારાની
પશ્ચિમે; વડે આફ્રિકાની પશ્ચિમે; ગુડહોપ અને આગલાસ
કેપકોલાનીની દક્ષિણે; ગાર્ડકુર્મ આફ્રિકાની પૂર્વ.

ટાપુઓ:- આઝોર્સ, કેપવર્ડ, સેન્ટટોમસ, કનેરીસ, અને
ફરનાન્ડોપો આટલાંટિક મહાસાગરમાં; ઍસેનરાન અને
સેન્ટહેલીના આટલાંટિક મહાસાગરમાં; માડાગાસ્કર,
મોરીશસ, સેયીલિસ, યુરબોન, કોમોરા, ઝાનઝીબાર,
અને સોકોટ્રા હિંદીમહાસાગરમાં છે.

અખ્યાત અને ઉપસાગરો:-સીડોનો અખ્યાત ટ્રિપોલીની
ઉત્તરે; કેપીઝ અને ટ્યુનિસ ટ્યુનિસની ઉત્તરે; ગીનીનો
અખ્યાત પશ્ચિમે; આલગોઆ, હેલાગોઆ, અને
ફેલ્સના અખ્યાતો; સોફાલા અને મોઝામ્બીકની આડી.

સામુદ્રધુની:- જીપ્રોટર અને આયલમાંડેય.

સરેવરો:-ડેમ્પીઆ આપિસીનિયામાં ; ચાડ ખેરનુની પૂર્વ,
વિક્ટોરિયાનામ્પેનઆ અને ટાંગનીકા મધ્યમાં.

નદીઓ:-નાઈલ દુનિયામાં સૌથી મોટી; નાઈજર, સેની-
ગાલ, ગેમ્પીઆ, કોંગો, કોન્ગા, આરેન્જ; અને ગ્રામ્પીઝી.

ઉત્તર અમેરીકા.

સીમા:-ઉત્તરે-ઉત્તર મહાસાગર; પૂર્વે-આટલાંટિક મહા-
સાગર; દક્ષિણે-પનામાની સંયોગી ભૂમી ; પશ્ચિમે-
પાસીફિક મહાસાગર.

દેશો:- ઉત્તરે-૧. બ્રિટિશ અમેરિકા યુ. શહેર ક્વેબેક
સેન્ટલોરન્સ નદીના ઉપર; ટોરન્ટો, કિંગસ્ટાઉન, અને
મોન્ટ્રીલ.

મધ્યમાં-૨. યુનાઈટેડ સ્ટેઈટ્સ-યુ. શહેર વાશિંગટન
પોટોમાક નદી ઉપર; ન્યુયોર્ક, ફિલાડેલ્ફીયા, બોસ્ટન,
ન્યુયોર્કલીન્સ, ચિકાગો અને સાન ફ્રાન્સિસ્કો.

દક્ષિણે:- ૩. મેક્સિકો-યુ. મેક્સિકો. ૪. ગ્વાટિમાલા
યુ. શહેર ગ્વાટિમાલા. ૫. સાલવેડોર યુ. શહેર સેનસે-
લવેડોર. ૬. નિકારાગુઆ યુ. શહેર લીઆન.

આખાનો:- પાકીન ગ્રીનલાંડની પશ્ચિમ; હડસન, સેનમે-
લવેડોરનો આખાત, મેક્સિકોનો આખાત, કારીબીઅન
સમુદ્ર, અને કાલીફોર્નીઆનું આખાત એ મેક્સિકોની
પશ્ચિમ છે.

દ્વીપકલ્પ:- પૂર્વે-લાપ્રાડોર અને નોવાસ્કોશિયા; દક્ષિણે
ફ્લોરિડા અને યુકાટન; પશ્ચિમે-દક્ષિણ કાલીફોર્નીઆ.

ટાપુઓ:- ગ્રીનલાંડ, કોક્યુન, અને મેલવીલ ઉત્તરે; ન્યુ-
ફાઉન્ડલાંડ લાપ્રાડોરની પાસે; કેપપ્રિટન અને પ્રિન્સ
એડવર્ડ ટાપુઓ સેન્ટ લોરન્સના આખાતમાંછે; વેસ્ટર્ધ-
ન્ડીઆ ટાપુઓ ઉત્તર અને દક્ષિણ અમેરિકાની વચ્ચે
છે; વાંકુવર અને ક્વીન ચારલોટશાઉન્ડ ખ્રિષ્ટિય અમેરિ-
કાની પશ્ચિમ.

પર્વતો:- રોકી, આલીઆસ, અને આલીઘની.

સરેવરો:- સુપીરીઅર, હ્યૂરીન, ઓન્ટારીઓ, મીચીગાન,
વીનીપેગ, આથાબાસ્કા, ગ્રેટસ્લેવ, ગ્રેરબેર, અને
નિકારાગુઆ.

નદીઓ:- મિસીસીપિ, મીસોરી, ઓહીઓ, સેન્ટલોરન્સ,
મકેનઝી, રેડરીવર, આરકાનસાસ અને રાયોગ્રાડીડેલનાઈ.

દક્ષિણ અમેરિકા.

સીમા:-ઉત્તરે-કારિબીયન સમુદ્ર; પૂર્વે-આટલાન્ટિક સમુદ્ર;

દક્ષિણે-દક્ષિણ મહાસાગર; પશ્ચિમે પાસીફિક મહાસાગર.

દેશો:-ઉત્તરે-૧ બ્રુગાય્બિના-મુ. શહેર બ્યોર્જ ટાઉન;

પારામારીબો અને કાય્બિન.

૨ વેનીઝુલા મુ. શહેર કારાકાસ અને મારાકેબો. [ફીટો.

૩ બ્રુગાયનેડા મુ. શહેર બોગોટા. ૪ ઇકવેડોર મુ. શહેર

મંદયમાં:- ૫ પેરુ મુ. શહેર લિમા.

૬ પ્રાઝીલ-મુ. શહેર રાયો બ્રાન્કો અને સેન્ટસ'પાસ્ટીઅન.

૭ બોલીવીઆ-મુ. શહેર બુકરીઆકા. ૮ પારાગ્વે મુ. શહેર
અસેનશન.

દક્ષિણે:-૯ લાપ્લાટા-મુ. શહેર બ્યુનોસએયર્સ.

૧૦ યુરુગ્વે-મુ. શહેર મોન્ટીવીડીઆ. ૧૧ ચિલિ-મુ.

શહેર સાનશ્યાગો.

૧૨ પાટાગોનીઆ-મુ. શહેર ટેરાડેલ ફ્યુગો.

ટાપુઓ:-ફોર્કલંડ, પાટાગોનીઆની પૂર્વે; ટેરાડેલ ફ્યુગો

દક્ષિણે; જુઆન ફરનાન્ડીસ અને ગાલાપેગોસ પશ્ચિમે.

પર્વત:-આંડીસ પશ્ચિમ કીનારે ઉત્તરથી દક્ષિણ સુધી.

ત્વરિશિ:-હોર્ન દક્ષિણે; અને સેન્ટશૅક પ્રાઝીલીની પૂર્વે.

સશેવરે:-દીદીકાકા અને મારા કેપો. [અને પારા.

નદીઓ:-આમિઓન, આરીનીકો, માગડલીના, લાપ્લાટા,
આખાનો વીંગરે:-કારીખીઅન સમુદ્ર; માગેલનની સામુ-
દ્રધુની; ડેરીઅન અને મારકેપોના ઉપસાગર.

૨ આસ્ટ્રેલેશ્યા-અનેના ત્રણ ભાગ છે.

(અ) આસ્ટ્રેલીઆ-મુ. ગ્રેટર સીડની, મેલબોર્ન, અને
પ્રીસબેર્થન. [લોન્સટન.

(આ) ટારમેનીઆ-મુ. ગ્રેટર-હોર્નટાઉન, અને

(ઇ) ન્યૂઝીલેન્ડ-મુ. ગ્રેટર-આકલેન્ડ, ન્યુક્લીમથ,
વેલીંગ્ટન, નેપીઅર, અને નેલ્સન.

(૩) પાકીસ્ટાન-અનેના મુ. ભાગ મારકીસાસ અને સાંડવીચ છે.

અંગ્રેજી સંસ્થાનો તથા તાખાના મુલકો.

યુરપ:-જીપ્રાટર, હેલીગોલાંડ, માલ્ટા, ગોઝો, સાઈપ્રસ,
ગ્રેનલ આઈલેન્ડ, અને આઈલ ઓફ મેન.

ઓશિયા:-ઈન્ડુસ્તાનનો મોટો ભાગ, આસામ, ચીતાગંગ,
આરાકાન, પેગુ, પીનાંગ, ટીનાસરીમ, લંકા, પ્રીન્સવેઈલ્સ
ટાપુ, મલાકા, સીંગાપોર, પ્રોન્સીસવેલ્સકી, હોંગકોંગ, લાપ્પૂઅન,
અને અંડન.

આફ્રિકા:-સીરાલીઓન, ગેમ્બીઆ, ગોડડોસ્ટ, સેન્ટ

હેલીના, ષ્પેસેન્સન, કેપકોલોની (યુડ-હે:પ), નેટલ, માર્સી-
શ્પસ, અને સીચીલીસ.

ઉત્તર અમેરિકા:-કેબેજ, આન્ટોરીયો, ન્યુપ્રન્સવિક, નોવા
સ્કોશિયા, પ્રીન્સ ષ્પેડવર્ડ ટાપુ, ન્યુફાઉન્ડલાંડ, અને હોન્ડ્યુરાસ."

દક્ષિણ અમેરિકા:-ખ્રિશ્ચિયા ગાય્બેના, ષ્પેસીફીઆ,
ડીમેરાસ, અને ફોંકલાંડ ખેટો.

વેસ્ટઈન્ડીસ:-જામેકા, ખારબેડોસ, ડોમીનીકા, ગ્રનેડા,
મોન્ટસેરાટ, સેન્ટવિન્સેન્ટ, ટ્રીનીડાડ, ખરમ્યુડાસ અને બહા-
માના ટાપુઓ.

ઓસ્ટ્રેલેશિયા:-ન્યુસાઉથ વેલ્સ, દક્ષિણ આસ્ટ્રેલીઆ,
ક્વીન્સલાંડ, વીક્ટોરીયા, પશ્ચિમ આસ્ટ્રેલિઆ, ઉત્તર
આસ્ટ્રેલીઆ, ટેસમેનીઆ અને ન્યુઝીલાંડ. [ટાપુ.

દુનિયામાં સૌથી જીઓ પર્વત-એવરેસ્ટ હિમાલય ની ગચ્ચી

,, ,, મહોટીનદી-નાઈલ (આફ્રિકામાં).

,, ,, વસ્તીવાળા દેશો-૧ ચીન. ૨ હિંદુસ્તાન.

,, ,, વિસ્તીર્ણ સરોવર-કાશખીઅન.

,, ,, મહોટો ટાપુ-આસ્ટ્રેલિયા.

નોટિસ.

આ તથા નીચેની ચાપડીઓ સ્વરત નાણાવેટમાં મી.
કરસનદાસ નારણદાસ બુક્સેલરની દુકાનેથી મળશે. કમીશન
વીગેરેનો ખંદોખસ્ત મજબૂર માણસને જાતે મળ્યાથી અથવા
પોસ્ટપેઈડ કાગળ લખ્યાથી થશે.

A Brief Sketch of the History of England,
3rd edition (ready).

A Guide to the Moral Class Book,
2nd edition.

A Guide to the History of Sandford
and Merton, with an outline history of
India, newly printed.

Meanings of Howard's 2nd Book Part I.

„ „ „ „ Book Part II.

All the English and Gujarati School
Series.

Religious and other story books.

